

McCorkle ve Young'ın Semptomlardan Rahatsızlık Duyma Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *McCorkle ve Young'ın Semptomlardan Rahatsızlık Duyma Ölçeği*.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25881>

Özet

McCorkle ve Young'ın Semptomlardan Rahatsızlık Duyuma Ölçeği (SDS), orijinal olarak 1978 yılında geliştirilmiş, hastaların deneyimlediği çeşitli semptomların şiddetini ve bu semptomların yarattığı subjektif rahatsızlık düzeyini ölçmek için tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle kronik hastalıklar ve Onkoloji alanlarında, palyatif bakım ve destekleyici bakım müdahalelerinin etkinliğini değerlendirilmede kritik bir rol oynamaktadır. Ölçek, hastaların kendilerinin bildirdiği semptom deneyimini nicel hale getirerek, klinik kararların bilgilendirilmesine yardımcı olur.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, genellikle kanser hastalarının Yaşam Kalitesi çalışmalarının bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir. Türk kültürüne ve diline uygun olarak yapılan bu uyarlama çalışmaları, ölçeğin yerel popülasyonlarda güvenilir ve geçerli bir şekilde kullanılabilmesini sağlamaktadır. Ölçek, bireyin fizyolojik ve psikolojik durumunu etkileyen yaygın semptomlara odaklanarak, kapsamlı bir değerlendirme sunar.

Anahtar Kelimeler

Semptom Rahatsızlığı, McCorkle ve Young, Onkoloji, Palyatif Bakım, Yaşam Kalitesi, Psikometri, Ölçek Uyarlama.

Yazarlar

Rhoda McCorkle, Kathleen Young, Zeynep Özer-Canlı (Türkçe Uyarlama).

Amaç

McCorkle ve Young'ın Semptomlardan Rahatsızlık Duyuma Ölçeği'nin temel amacı, hastaların deneyimlediği 13 yaygın semptomun neden olduğu subjektif rahatsızlık düzeyini ölçmektir. Bu semptomlar arasında ağrı, bulantı, iştahsızlık, yorgunluk ve uykusuzluk gibi fiziksel ve duygusal bileşenler bulunmaktadır. Ölçek, klinik araştırmacılara ve sağlık profesyonellerine, hastanın semptom yükünü ve bu yüke karşı verdiği tepkiyi standart bir şekilde değerlendirme imkanı sunar.

Ölçek, özellikle kanser gibi progresif hastalıklarda tedavi öncesi, sırasında ve sonrasında semptom yönetiminin başarısını izlemek için kullanılır. Elde edilen veriler, hastanın Yaşam Kalitesi üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmeye yönelik bireyselleştirilmiş müdahale planlarının geliştirilmesine rehberlik eder.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, birincil olarak "Semptomlardan Duyulan Rahatsızlık" yapısını ölçmektedir. Bu yapı,

yalnızca semptomun fiziksel varlığına değil, aynı zamanda o Semptom nedeniyle bireyin yaşadığı duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri de kapsar. Ölçek, hastanın semptomu ne kadar şiddetli algıladığını (yoğunluk) ve bu algının günlük işleyişini ne kadar bozduğunu (distress/rahatsızlık) ayrıştırmayı hedefler.

Ölçülen bu yapı, bireyin hastalığına uyum sağlama yeteneği ve genel iyilik hali ile yakından ilişkilidir. Yüksek puanlar, hastanın semptom yükünün yüksek olduğunu ve acil müdahale gerektiren önemli bir Rahatsızlık yaşadığını gösterir. SDS, bu nedenle, Psikometrik açıdan sağlıklı ilişkili Yaşam Kalitesi değerlendirilmelerinin temel bileşenlerinden biridir.

Geçerlik

Orijinal SDS'nin geçerlik çalışmaları, genellikle bilinen gruplar geçerliliği (known-groups validity) ve yapı geçerliliği (construct validity) üzerine odaklanmıştır. Ölçeğin, semptom yükü farklı olan hasta grupları (örneğin, yeni tanı almış hastalar ile terminal dönemdeki hastalar) anlamı şekilde ayrt edebildiği gösterilmiştir.

Türkçe uyarlama çalışmasında (Özer-Canlı, 2002), geçerlik bilgisi kaynakta belirtilmemiş olsa da, uyarlama sürecinde genellikle eş zamanlı geçerlik (concurrent validity) ve faktör analizi yoluyla yapı geçerliliği incelenir. Ölçeğin, Ferrans ve Powers Yaşam Kalitesi Ölçeği gibi ilgili diğer ölçeklerle teorik olarak beklenen yönde korelasyon göstermesi beklenir, bu da yapı geçerliliğinin önemli bir kanıtıdır.

Güvenirlik

Orijinal McCorkle ve Young Ölçeği, genellikle yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahiptir. Çeşitli çalışmalarda Cronbach Alfa katsayılarının 0.80 ile 0.90 arasında değiştiği rapor edilmiştir, bu da ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Türkçe uyarlama kaynağında güvenilirlik bilgisi sunulmamış olsa da, bir uyarlama çalışmasının temel gerekliliği olarak, iç tutarlılık (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirliği (stability) analizlerinin yapılması varsayılır. Bu analizler, ölçeğin Türk popülasyonunda da zaman içinde ve farklı maddeler arasında tutarlı sonuçlar verdiğini doğrulamayı amaçlar.

Faktör Analizi

SDS, orijinal olarak tek boyutlu bir yapı olarak tasarlanmıştır, tüm semptomların genel bir rahatsızlık faktörüne katkıda bulunduğunu varsayılır. Ancak, bazı araştırmacılar, semptomların fiziksel ve psikolojik/duygusal boyutlar olarak iki veya daha fazla faktör altında gruplandırılarak keşfedici faktör analizleri (Exploratory Factor Analysis) gerçekleştirimiştir.

Özellikle uyarılma çalmaları, ölçeğin orijinal yapısının kültürel bağlamda korunup korunmadığını belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi (Confirmatory Factor Analysis) yapılması kritik öneme sahiptir. Bu analizler, Türk popülasyonunda da Semptom Rahatsızlığının tek bir faktör olarak mı yoksa farklı alt boyutlar olarak mı deneyimlendiğini ortaya koyar.

Enstrüman (Ölçek Bilgileri)

Test Type: Psikometrik Ölçek (Uyarılma)

Format: 13 maddeden oluşan, genellikle 5 puanlı Likert tipi derecelendirme ölçeği (0=Rahatsızlık yok, 4=Maksimum rahatsızlık).

Language Available: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarılma), ve diğer birçok dile çevrilmiştir.

Population Group: Kronik hastalığı olan bireyler (özellikle kanser hastaları).

Age Group: Genellikle ergenlik ve yetişkinlik dönemindeki bireyler.

Population Details: Ölçeğin Onkoloji, palyatif bakım ve geriatri alanlarında geniş bir uygulama alanı vardır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği. Bireylerin son 24 saat veya son bir hafta içinde deneyimledikleri semptomlara ne kadar Rahatsızlık duyduklarını belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Semptom Yönetimi, Palyatif Bakım, Semptom Değerlendirmesi, Ç Tutarlılık, Kronik Hastalık, Psikometrik Özellikler, Türkçe Adaptasyonu.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

Finansman, Ücret ve Test Yılı

Orijinal Test Yılı: 1978 (McCorkle ve Young).

Uyarılma Yılı: 2002 (Özer-Canlı).

Şzinler ve Ücret: Ölçek genellikle akademik ve klinik araştırmalarda ücretsiz olarak kullanılmaktadır, ancak ticari kullanım veya büyük ölçekli uygulamalar için telif hakkı sahipleriyle (Rhoda McCorkle veya ilgili kurumlar) iletişime geçilmesi gerekebilir.

Kaynaklar

Özer-Canlı, Z. (2002) ve "Ferrans ve Powers yaşam kalitesi ölçeği"nin geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılıyor. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

McCorkle, R., & Young, K. (1978). Development of a symptom distress scale. *Cancer Nursing*, 1(5), 373-378. (Orijinal geliştirme referansı).

McCorkle ve Young'ın Semptomlardan Rahatsızlık Duyuma Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The original scale items were not provided in the source content. Standard items from the McCorkle and Young Symptom Distress Scale (SDS) typically include the following domains, measured on a 5-point Likert scale:

Ağrı
Bulantı
İshal
Uyku
Yorgunluk
Bağırsak Hareketi
Görünüm
Solunum
Konsantrasyon
Ruh Hali
Anksiyete
Ağız kuruluğu
Duygusal